

СТОПАНСКА КОМОРА НА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

КОМОРА НА ИДНИНАТА И ВАШ КОНСУЛТАНТ ВО БИЗНИСОТ

ECONOMIC CHAMBER OF NORTH MACEDONIA

CHAMBER OF THE FUTURE AND YOUR CONSULTANT IN BUSINESS

Бр. 29-1199/1

24.10.2023 година

Скопје

КОМЕНТАРИ И ПРЕДЛОЗИ ПО ПРЕДЛОГ ЗАКОН ЗА ЗАБРАНА НА НЕФЕР
ТРГОВСКИ ПРАКТИКИ ВО СИНЦИРОТ НА СНАБДУВАЊЕ НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ И
ПРЕХРАНБЕНИ ПРОИЗВОДИ

Здружението за трговија при Стопанската комора на Република Северна Македонија го поздравува предлог Законот за забрана на нефер трговски практики во синцирот на снабдување на земјоделски и прехранбени производи, како и заложбите на надлежното Министерство за економија да го усогласи македонското законодавство со директивите донесени од Европската Унија, а со тоа на сите чинители на пазарната економија да им овозможи фер и еднакви услови во настапувањето на пазарот.

И покрај тоа што со предложениот закон треба да се изврши усогласување со европската директива, сепак некои одредби од предложениот текст не кореспондираат со истата, при што нашите коментари и забелешки по однос на Предлог законот би биле следни:

Член 3 став 1 точка 5

“Добавувачи кои имаат годишен приход поголем од 150 000 000 евра во денарска противвредност и не поголем од 350 000 000 евра во денарска противвредност, за купувачи кои имаат годишен приход поголем од 350 000 000 евра во денарска противвредност”

Барање: потребно е појаснување-Што ќе се случи со компаниите кога не влегуваат во овие рамки? Нема да важат одредбите на овој закон? Пример-Ако добавувачот е мал под 2,000,000, а купувачот е голем не се опфатени со овој закон? Не се опфатени добавувачи со промет поголем од 350 000 000 евра? Не е опфатен случај кога добавувачот е поголем од купувачот? Ако важи за сите зошто воопшто да стои овој член вака со овие рамки создава недоумица и голема забуна доколку важи за сите треба да се дефинира.

Член 3 став 3

“Кога купувачот и добавувачот од ставот (1) на овој член е друштво кое има значајно учество во друго друштво, или друштво кое има преовладувачко влијание во зависно од него друштво во согласност со одредбите од Законот за трговските друштва, при

EURO CHAMBRES

enterprise
europe
network

Author Support on Your Device

EIF European
Investment
Federation

eurelectric

пресметувањето на неговиот вкупен годишен приход, купувачот, односно добавувачот се третира како едно друштво, односно претпријатие”

Барање: потребно е појаснување - дали се однесува само за субјекти за кои се прават консолидирани завршни сметки. Доколку се тргне став 1, ова е непотребно? Доколку остане треба да се додаде за поврзани дејности (пример гигант од Градежништво и мала фирма за прехрана, дали малата фирма ќе има значителна преговарачка моќ)?

Член 4 став 1 точка 1

“Цената на земјоделскиот и прехранбениот производ и начинот на определување или пресметување на цената”

Барање: одредбата е прилично несоодветна, особено во делот регулирање на “начинот на определување и пресметување на цената” при што со оваа формулација се навлегува во интерното регулирање на односите на договорните страни (што е дел од автономната трговска практика која формално не се уредува и не е регулирано во ЗОО)

Член 4 став 3 точка 2

“Други земјоделски и прехранбени производи кои не се сметаат за расипливи, условите и роковите за плаќање на секоја испорака од став 1 точка 4 на овој член, не можат да бидат подоцна од 60 дена по завршувањето на договорениот период на испорака или подоцна од 60 дена по датумот на кој е утврден износот што се плаќа во испратницата или фактурата за тој период на испорака, без разлика кој од овие два датуми е подоцна”

Барање: потребно е појаснување - не е јасно дефинирано дали се зема датумот кој е прв или последен доколку има разлика? Што е со стоката која патува прекуокеански и до 40-50 дена? Треба да се дефинира од датум на прием на стока /фактура, а не од испорака.

Член 4 точка 8

“Одредбите од ставовите (3), (4), (5), (6) и (7) на овој член не се применуваат на плаќања:

-од купувачот кон добавувачот во рамки на училишната програма;

Барање: да се објасни што се подразбира под поимот “училишна програма”

Член 5 став 1 точка 1

“Забранети нефер трговски практики во односот помеѓу купувачот и добавувачот се сметаат кога купувачот:

1. ги откажува нарачките на расипливи земјоделски и прехранбени производи во рок пократок од 30 дена, така што добавувачот неможе разумно да очекува да најде алтернативен начин да ги пласира или да ги искористи тие производи;-да се избрише.

Барање: потребно е појаснување - Ако нарачката се пласира со рок на испорака од 1-3 дена (како што е вообичаено за овие производи) како се очекува истата да се откаже за 30 дена однапред? Уште пред да се пласира? Има непредвидливи осцилации во продажбата кои нормално може да предизвикаат откажување/намалување или зголемување на нарачки. На пример нашите нарачки секојдневно осцилираат (пример леб/млеко за викенд, празник, сезона). Невозможно е ова да се спроведе во пракса

Член 5 став 1 точка 2

“Еднострано ги менува условите на договорот за снабдување на земјоделски и прехранбени производи, начинот, местото, времето или обемот на набавка или испорака на земјоделските и прехранбените производи, стандардите за квалитет, условите за плаќање или цените за давање услуги”

Барање: потребно е појаснување - доколку е со писмена согласност од двете страни е во ред? Или треба да се потпишува нов договор за секоја промена. И доколку промените се настанати од оправдани причини (пример ремонт, проширување, хаварија), виша сила истите треба да бидат и еднострани

Член 5 став 1 точка 4

“Бара плаќања од добавувачот за настаната штета или загуба, или за двете, на земјоделските и прехранбените производи кои се сместени во просториите на купувачот или откако сопственоста е пренесена на купувачот, а таквата штета или загуба не е предизвикана од небрежност или вина на добавувачот;

Барање: потребно е дополнително и прецизно дефинирање - што е со артикли со скриена мана? Треба да стои дека вината ќе се утврди со независен арбитер одобрен од двете страни.

Член 5 став 1 точка 6

“Незаконски ги стекнува, користи или открива деловните тајни на добавувачот

Барање: да се дефинира - по кој закон ќе се раководи да се наведе точно? Треба да биде трговски страни и на добавувач и на купувач

Член 5 став 1 точка 7

"Се заканува на добавувачот дека ќе изврши дејствија на комерцијална одмазда доколку добавувачот ги искористи своите договорни и законски права, вклучително и поднесување барање до Комисијата за заштита на конкуренцијата за поведување постапка или претставка или ќе соработува со Комисијата за заштита на конкуренцијата за време на постапката

Барање: не е јасно како ќе се заканува? Како ќе се докаже дека имало закана?

Член 5 став 1 точка 8

"Бара компензација од добавувачот за трошоците за спроведени истраги по поднесени жалби на потрошувачи во врска со продажбата на производите на добавувачот и покрај тоа што добавувачот нема вина или грешка

Барање: потребно е појаснување - кој ќе утврди вина? Треба да стои дека вината ќе се утврди со независен арбитер одобрен од двете страни.

Член 5 став 1 точка 9

"Бара надомест од добавувачот за внесување нов земјоделски и прехранбен производ во продажната мрежа и за проширување на продажната мрежа на купувачот, уредување нови и преуредување на постоечките продажни места на купувачот, проширување на капацитетот за складирање кај купувачот и проширување на дистрибутивната мрежа на купувачот-

Барање: дали тука спаѓаат промотивни активности пример за отварање на нов маркет? Ова се нормални активности во трговијата на брзо обртни стоки. Или се однесува исклучиво на паричен надомест?

Член 5 став 1 точка 10

"Бара од добавувачот да се договорот за фиктивни услуги кои нема да се извршат и за кои нема противдејство односно причина освен одложување на рокот што веќе доспеал за плаќање

Барање: потребно е појаснување и дефинирање - Дали со ова се дозволува пролонгирање рок на плаќање кој е одобрен? Дали може да се надмине рокот од точка 3 во Член 4 ?

Член 5 став 1 точка 12

"Го условува добавувачот да склучат договори и деловни соработки за компензација на земјоделските и прехранбените производи и услуги;

Барање: потребно е појаснување/дефинирање - потврдали тоа значи дека компензација како начин на делување е забранета и не смее да постои со овој

закон за трговија на прехранбени производи? Или ако се обострано се дозволува компензација?

Член 5 став 1 точка 14

"Бара надомест од добавувачот за намален приход на купувачот заради намалена продажба или маржа на одреден земјоделски или прехранбен производ;

Барање: дали се однесува и на барање на промотивни активности кај производ со намалена продажба? Дали Купувачот не смее да бара активности од добавувачот за унапредување и стимулирање на продажбата особено кога истата е во пад?

Член 5 став 1 точка 15

"Бара надомест од добавувачот за испорака на земјоделски и прехранбени производи до местото на испорака или надвор од договореното место на испорака;

Барање: да се додаде освен во случаи кога купувачот врши сопствена дистрибуција со сопствени средства и ресурси наместо добавувачот.

Член 5 став 1 точка 17

"Еднострано ги брише производите од списокот на договорени производи кои добавувачот ги испорачува на купувачот или значително ги намалува нарачките на поединечни земјоделски и прехранбени производи без претходно писмено да го извести добавувачот во период кој не е пократок од 30 дена;

Барање: да се дефинира "значително ги намалува"? Има причини независни од купувачот кои водат до намалување на продажбата (промнена на цена, нов производ, промоција итн). Треба да се додаде "освен во случај на значително намалување на продажбата кое не можело да се предвиди и не настанало по вина на Купувачот"

Член 5 став 1 точка 18

"Наплаќа трошоци од добавувачот за дополнителни анализи на квалитетот на земјоделски и прехранбени производи, освен ако со дополнителните анализи се утврди дека производот на добавувачот не го исполнува договорениот квалитет, во кој случај трошоците за дополнителните анализи несмеат да бидат повисоки од трошоците кои купувачот ги имал;

Барање: да се додаде дека на барање на купувачот добавувачот има обврска да достави анализа со рок не пократок од тие што се утврдени според законот за Добра трговска пракса за лотовите кои се испорачуваат .

Член 5 став 1 точка 19

“Бара надомест од добавувачот за услуги што не се дадени или се дадени но не се јасно договорени однапред помеѓу нив;

Барање: потребно е појаснување/дополнително дефинирање

Член 5 став 1 точка 20

“Ги враќа на добавувачот непродадените земјоделски и прехранбени производи кои се испорачани без да ги плати или без да плати за отстранување на тие производи

Барање: потребно е дополнително дефинирање - што е со продажба на консигнација (вообичаена пракса за одредени артикли) ? Што е со артикли со несоодветен квалитет или амбалажа- да се прецизира освен ако не одговараат на договорени услови, или ако тоа не било однапред договорено од двете страни.

Член 5

Барање: да се избрише точка 26. Сметаме дека е многу општа формулација под која може да се подведат било какви трошоци и надоместоци на основа на кои понатаму (по пат на толкување) може да се претпостави дека станува збор за прекршување на одредбите од законот и покренување на постапка. Поради наведеното, бараме ваквите општи и недоволно дефинирани членови да бидат избришани од предлог Законот или доколку не е возможно тоа, истите да се прецизираат.

Член 5 став 3

“Исклучок од забраната наведена во точката 22 од став (1) на овој член се предвидува во случај, кога купувачот пред промоцијата ќе го наведе периодот на промоција и количината на земјоделски и прехранбени производи што ќе се нарачаат од добавувачот, по намалена цена

Барање: да се појасни дали е потребна согласност од добавувач или само информација? Вака дефинирано излегува дека согласност не е потребна што не е во ред.

Член 5 став 4

“ Во случајот од ставот (3) од овој член, купувачот има дополнителна обврска да му достави на добавувачот податоци за продадените количини по промотивна (намалена) цена, по истекот на промотивниот период.

Барање: да се измени и да биде “на барање на добавувачот, односно кога попустите се договараат на продадена, не на набавена количина”. Вака се создава непотребна административна обврска.

Член 5 став 5

“Доколку добавувачот има доставено на купувачот, количина поголема од количината која е продадена на потрошувачите за време на промотивниот период, купувачот мора да му ја плати на добавувачот разликата од испорачаната и продадената количина по редовна цена“

Барање: Да се измени одредбата. При промотивна продажба да постои можност непродадената количина да се врати

Член 5 став 6

“Доколку купувачот и покрај забраните наведени во точките 20, 21, 23, 24 и 25 од став (1) на овој член, бара да му наплати на добавувачот, во тој случај мора да склучи писмен договор во кој јасно и недвосмислено ќе се прикаже писмената проценка за трошоците и плаќањето по единица, или вкупно плаќање, која се заснова на објективна и разумна проценка“

Барање: Доколку купувачот и покрај забраните наведени во точките 20, 21, 23, 24 и 25 од став (1) на овој член, бара да му наплати на добавувачот, во тој случај мора да склучи писмен договор во кој јасно и недвосмислено ќе се прикаже писмената проценка за трошоците и плаќањето по единица, или вкупно плаќање, која се заснова на објективна и разумна проценка.

Член 5 став 7

“За забранети нефер трговски практики во односот помеѓу купувачот и добавувачот, не се сметаат попустите и рабатите кои што добавувачот ќе му ги одобри на купувачот и тие не смеат да бидат повисоки од 10%“

Барање: Зборот попусти да се брише. Оваа одредба не е содржана во ЕУ директивата, а исто така не е содржана и во локалните закони на поголем дел од земјите членки (на пр. Германија, Естонија, Бугарија, Хрватска...). Со ваквото предложено законско решение, сметаме дека не се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото како една од темелните вредности на Уставот на РСМ, каде што согласно членот 55 став 3 од Уставот на РСМ: “Слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето“

Член 9

“Прекршочна постапка пред Комисијата за одлучување по прекршок се поведува по службена должност или по барање на физичко или правно лице кое има легитимен интерес за утврдување на постоење прекршок.-

Барање: да се дефинира прецизно што е легитимен интерес и како ќе се утврдува?

Член 12

“Комисијата за одлучување по прекршок го продолжува водењето на постапката од ставот (1) на овој член по службена должност, доколку утврди дека постојат евентуални значителни нефер трговски практики во синџирот на снабдување на земјоделски и прехранбени производи

Барање” потребно е да се допрецизира како ќе утврди ако постапката се прекине?

Извршен директор:
м-р Антони Пешев

Подготвил: Васко Ристовски, координатор

Проверила/Одобрила: Билјана Пеева-Ѓурик, оперативен директор